

УДК 343.9.01

Ірина Михайлівна МЕДВЕДЄВА,

ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ УХИЛЕННЮ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Українська держава переживає один з найскладніших періодів багатовікової історії. Йде процес переходу від однієї суспільної формації до іншої, перетворення на нових засадах всіх сторін духовно-морального, соціально-політичного та економічного життя народу.

Разом зі всією державою на етапі перетворень перебувають Збройні Сили України. Першочерговим завданням докорінного реформування армії і флоту, приведення чисельності, організаційної структури, системи управління і комплектування, технічної оснащеності, бойової та мобілізаційної готовності у відповідність до вимог сучасної війни, економічної можливості країни, її геополітичним, загальнонаціональним інтересам.

Корінні перетворення в Збройних Силах передбачають також проведення великої і напруженої роботи з перебудови свідомості особового складу, удосконалення на новій ідейно-політичній стійкості та інших морально-бойових якостей, як базових складових у професіоналізмі військовослужбовця, який ефективно виконує завдання по захисту Вітчизни в мирний час і в бойовій обстановці.

Зупинимось детальніше на індивідуально-виховній роботі. Найбільш дієвим засобом успішної підготовки військовослужбовців до виконання службових обов'язків, зміцнення військової дисципліни серед особового складу є індивідуально-виховна робота, яка дозволяє всебічно вивчати кожного військовослужбовця і на цій основі впливати на його свідомість та поведінку. Доповнюючи масові форми роботи, вона дозволяє враховувати рівень освіти, духовної зрілості, життєвого досвіду, особливості характеру кожної людини, схильності та звички, активно впливати на воїна, сприяти розвитку у нього позитивних якостей.

Актуальність індивідуально-виховної роботи полягає ще й у тому, що її систематичне здійснення дає можливість мобілізувати особовий склад на якісне виконання поставлених навчально-бойових завдань, сприяє попередженню загибелі і травмування людей, недопущенню негативних проявів у поведінці військовослужбовців.

Крім того, значні соціальні зміни у суспільстві суттєво впливають на соціальний портрет сучасних Збройних Сил України. До військової служби залучаються юнаки з широким колом проблем та потреб, вони не мають достатнього життєвого досвіду, що заважає їм оперативно адаптуватися до її умов.

У спектрі цього питання виникає багато проблем, специфічних і притаманних умовам армійського життя, які ефективно можна вирішувати, тільки використовуючи різноманітні методи індивідуально-виховної роботи, що впливають, перш за все, на духовну сферу життя особистості.

Розширення сфери спілкування і діяльності, зіткнення з новими явищами життя, загострення уваги до особистого внутрішнього світу породжує в людині глибокі роздуми, проблеми, бажання у всьому розібратися.

У пошуках відповіді на виникаючі питання людина часто впевнюється, що накопичений досвід роздумів та оцінок буває недостатнім для об'єктивного та всебічного аналізу суспільних відносин, ідеалів, еталонів та інших цінностей, які визначають спосіб життя. Іноді це призводить до внутрішнього конфлікту, який, у свою чергу, веде до негативних явищ.

Це вимагає постійного удосконалення всього виховного процесу і, особливо, індивідуального підходу до кожного військовослужбовця.

Командир, начальник повинен своєчасно приходити на допомогу підлеглому, виходячи зі свого службового становища, через індивідуальне спілкування, впливати на свідомість військовослужбовця з метою попередження негативного впливу обставин на людину, стимулювання його життєвої та службової діяльності.

Досвід підтверджує, що успіх у навчанні та вихованні особового складу, перш за все, залежить від умінь враховувати індивідуальні особливості військовослужбовців, вибирати відповідні форми, методи та прийоми впливу на них.

Індивідуальна робота дає можливість командирів, начальників формувати та розвивати позитивні риси військовослужбовця, допомагає йому найшвидше звільнитись від недоліків.

Таким чином, індивідуально-виховна робота – це систематичний, цілеспрямований педагогічний вплив командирів та інших начальників на свідомість, почуття та поведінку конкретної особи з урахуванням її віку, соціальних, психологічних та інших особливостей, умов служби, побуту та відпочинку в інтересах її всебічного розвитку для успішного виконання військового обов'язку.

Основна мета індивідуально-виховної роботи: глибоке і всебічне знання особистості воїна, його здібностей, особливостей протікання нервово-психічних процесів, психічних утворень, рис темпераменту, характеру, рівня розвитку емоційно-вольових якостей протягом всієї служби; формування воїнів усвідомленого ставлення до військової служби, спрямування зусиль кожного військовослужбовця на підтримання високої бойової і мобілізаційної готовності, розвиток якостей особистості, необхідних для сумлінного виконання службового обов'язку.

В процесі організації і проведення індивідуальної виховної роботи вирішуються такі завдання: глибоке і всебічне вивчення життєвого досвіду, індивідуальних і психофізіологічних особливостей особистості військовослужбовця, оцінка ступеня їх розвитку; визначення і оцінка результатів службової діяльності воїна; підняття рівня професійних навичок командного складу, озброєння його сучасними методами управління підлеглими; визначення форм і способів індивідуально-виховного впливу на військовослужбовців, охоплення повсякденним систематичним і цілеспрямованим виховним впливом всіх офіцерів, прапорщиків, сержантів та солдатів; формування необхідних для службової діяльності соціально-психологічних характеристик воїнів, ціннісно-мотиваційних основ їх діяльності, установок на досягнення конкретних результатів, попередження на основі знання індивідуальних особливостей військовослужбовців негативних вчинків, порушень військової дисципліни; найбільш доцільне використання військовослужбовців за фахом, який відповідає їхнім можливостям та здібностям, надання допомоги при адаптації воїнів до різноманітних видів бойової діяльності, умов військової служби; зняття стресових станів, психологічне розвантаження після виконання навчально-бойових завдань; правильна організація виховного впливу військового колективу на особистість кожного воїна.

Не підміняючи, а доповнюючи колективні форми і методи виховання, індивідуально-виховна робота дає такі можливості: охоплювати повсякденною увагою та впливом усіх без винятку військовослужбовців підрозділу; вивчити та знати характер, звички, настрої, потреби та запити кожної людини, без урахування яких неможливий ефективний вплив на процес формування ідейних переконань та моральних цінностей особистості; правильно визначати форми, методи та прийоми впливу на кожну людину, попереджати, а не фіксувати помилки та зриви у її поведінці, порушення військової дисципліни.

Для успішного проведення індивідуально-виховної роботи з підлеглими кожний командир, офіцер органів виховної роботи повинен добре оволодіти методикою цієї роботи. Практика переконливо доводить, що там, де командири і керівники усіх рівнів володіють методикою індивідуально-виховної роботи, прагнуть її вдосконалити, більш успішно вирішуються завдання бойової готовності, забезпечення повсякденної життєдіяльності військових підрозділів.

Отже, методика індивідуально-виховної роботи – це сукупність форм, методів і засобів, за допомогою яких реалізуються її основні функції – вивчення військовослужбовця з метою визначення і найбільш ефективного впливу на нього, планування, організація, проведення, контроль і оцінка досягнутого.

Список бібліографічних посилань

1. Про військовий обов'язок і військову службу : закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 385.
2. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : закон України від 24.03.1999 № 551-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 197.

Одержано 26.10.2018